



Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla



DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI YAYINLARI

CEP KİTAPLARI - ???
AİLEM SERİSİ - 07

Editör

Doç. Dr. Huriye Martı

Koordinasyon

Yunus Akkaya

Grafik Tasarım

AralGroup | Creative

Tel: 0.312 433 2725

Baskı

AralGroup | Creative

Tel: 0.312 433 2725

Baskı Takip

İsmail Derin

İletişim

Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü

Basılı Yayınlar Daire Başkanlığı

Tel: (0 312) 295 72 93 - 94

Faks: (0 312) 284 72 88

e-posta: diniyayinlar@diyanet.gov.tr

www.diyanet.gov.tr

Eser İnceleme Komisyon Kararı

00.00.0000/..

1. Baskı Ankara 2014

2014-06-Y-0003-000

ISBN 978-975-19-0000-0

Sertifika No: 12930





Ailemin İletişim Dili



Hüseyin Öresin





Her evde olduğu gibi, Peygamber evinde de hayatın farklı tonları yaşanırđı: Acılar, sevinçler, öfkeler, sevgiler... Yeni bir güne bazen huzurla, bazen sabırla kalkılır ama şartlar ne olursa olsun aile içinde samimi ve saygılı bir iletişim sürer giderdi. Peygamberimizin aile fertleri, fikirlerini onun yanında dile getirmekten çekinmez, duygularını ondan saklama ihtiyacı hissetmezlerdi. Bu durumdan rahatsız olmayan Peygamber Efendimiz, bir keresinde eşi Hz. Âişe'ye *“Senin benden memnun olduğun ve bana kızdığın zamanları anlarım.”* demişti. Hz. Âişe *“Bunu nasıl anlıyorsun?”* diye sorduğunda ise şu ipucunu vermişti: *“Benden memnun olduğunda, ‘Muhammed’in Rabbine yemin olsun ki, hayır’ dersin. Bana kızdığında ise, ‘İbrahim’in Rabbine yemin olsun ki, hayır’ dersin.”* Bunun üzerine Hz. Âişe'nin verdiği cevap, dilinden eşinin ismi eksilse de kalbinden sevgisinin asla eksilmediğine işaretti: *“Evet haklısın. Fakat Allah’a yemin olsun ki ey Allah’ın Resûlü, ben senin sadece isminden uzak kalabilirim.”* (Buhârî, Nikâh, 109)





Aile deyince...

Tek olmak, eşsiz olmak Allah’a mahsustur. Bizler bir eşe, bir yuvaya, güvene ve bağlılığa muhtacız. Desteğe ve paylaşıma, sevgiye ve ilgiye, huzura ve şefkate, kısacası bir aileye ihtiyaç duyarız.

Aile, yüzeysel bir anlam taşıyan ve değerden yoksun olan “ilişki, birliktelik ve beraberlik” gibi kelimelerle ifade edilemeyecek kadar kutsal bir müessesedir.

Aile, geniş veya dar diye nitelendirilmeyecek kadar tam, engin ve zengin bir bütünlüktür. Anne-baba, dede-nine, evlat-torun, akraba-komşu bu bütünlüğün olmazsa olmaz unsurlarıdır.

Aile, Sevgili Peygamberimizin ifadesiyle kişiliğimizin, inancımızın ve yaşam tarzımızın şekillendiği bir eğitim yuvasıdır. (Buhârî, Cenâiz, 92)

“Aile olmak”, Rabbimizin beyanıyla “birbirine elbise olmaktır.” (Bakara, 2/187)



Elbise gibi örtücü,
Elbise gibi koruyucu,
Elbise gibi güzelleştirici,
Elbise gibi uyumlu olmaktır.

Bu yüzden aile bir ilişki alanı değil, çok yönlü bir iletişim alanıdır.

Peki, iletişim nedir?

İletişim, iki canlı arasında bir bilgiyi aktarma ve anlama sürecidir. Dünyayı anlamlı kılmaya; keşfettiğimiz anlamı başkalarıyla paylaşmaya; derdimizi, duygu ve düşüncelerimizi, ihtiyaç ve beklentilerimizi karşımızdakine aktarmaya iletişim diyoruz. Bunu incinmeden ve incitmeden yapabilmek ise, doğru ya da sağlıklı iletişim olarak adlandırılıyor.

İletişim kimi zaman sözlü olur; konuşarak, söyleşerek, hasbihâl ederek ya da bağışarak... Kimi zaman da sözsüz olur; bir duruşla, bir bakışla, bir gülümseme ya da bir kaş çatışla... Bazen hiç konuşmadan kucaklarız, bazen de yüzümüzü çevirir sırtımızı döneriz. Sesimiz çıkmasa da beden dilimizle iletişim kurabilir, kendimizi ifade edebiliriz. Sonuçta her gün, çevremizdekilere olumlu ya da olumsuz, sözlü ya da sözsüz yüzlerce mesaj veririz.





AİLEMIN İLETİŞİM DİLİ





Aile içi iletişim ne demektir?

Aile içinde büyük-küçük, kadın-erkek, genç-yaşlı herkesin birbiriyle kurduğu bağ ve bu bağ aracılığıyla gönderdiği mesajlar, aile içi iletişimi oluşturur. Eğer aile içinde sağlıklı bir iletişim tarzı benimsenmişse, aile fertleri birbirlerini incitmeden istek ve ihtiyaçlarına kavuşabilir. Problemlerini kangren hâline gelmeden konuşarak çözebilir. Çatışma olduğunda hemen umutsuzluğa kapılmadan, her iletişim sürecinde iletişim kazalarının olabileceğini göz önüne alarak, anlaşma çareleri arayabilir.



Sağlıklı bir iletişim dilinin kullanıldığı ailede, herkes birbirinin varlığına saygı duyar. Karşısındakinin farklı düşünce, zevk, istek, ideal ve planlarının olmasını normal karşılar. Kendisinin de insan olarak bazı zaafları ve hataları olduğunu kabul eder. Kırmadan, yıkmadan, yaralamadan iletişim kurmak için emek harcar.

Lisan, lafız, kelam, dil ve laf, günlük hayatımızda konuşmayı ifade ederken kullandığımız kelimelerdir. Arapça'da "lisan" sivriltmek, "lafız" atmak, "kelam" ise yaralamak gibi kök anlamları taşır. "Dil" kelimesi Farsça'dan dilimize geçmiştir ve gönül demektir. "Laf" ise yine Farsça kökenli olup, boş söz anlamına gelir.

Buradan hareketle diyebiliriz ki, aile içi iletişim, sivriltilip atılan boş sözlerin gönüllerde açabileceği yaraları önceden hesap etmek demektir.

Aile içi iletişim, öncelikle "dil" demektir; dili doğru kullanıp mendile ihtiyaç bırakmamaktır.

Yüce Allah, *"Kullarıma söyle en güzel şekilde konuşsunlar. Yoksa şeytan aralarını bozar. Çünkü*



şeytan insanın apaçık düşmanıdır” (İsrâ, 17/53) buyurur. Ağzımızdan çıkana dikkat etmemizi ister ve her sözümüzün kayıt altına alındığını hatırlatır. (Kaf, 50/18) Peygamber Efendimiz ise bizi şöyle uyarır: *“Kim Allah’a ve âhiret gününe inanıyorsa, ya hayır söylesin ya da sussun.”* (Buhârî, Edeb, 31) Dolayısıyla aile içi iletişim, şeytanın arabozuculuğuna fırsat vermeden konuşmak, iyiyi ve doğruyu söylemek, ağzının tadına sahip çıkmaktır.

Huzurlu bir aile, hiçbir sorunla ve sıkıntıyla karşı karşıya gelmeyen, hiçbir tartışmaya ve gerilime sahne olmayan aile demek değildir. Huzurlu aile, sağlıklı bir iletişim ağı kurarak sorunları ve sıkıntıları insanca çözebilen aile demektir.

Aile içi iletişim sürecini gönül dili, değer dili, teşekkür dili, özür dili, dua dili ve sükût dili olmak üzere altı dil üzerine bina eden bu kitapçık, aile içi iletişim bilgi ve becerilerine katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Özümüzdeki güzellikleri sözü-müze ve gözümüze yansıtma becerimizin geliş-mesine katkı sağlamayı ummaktadır.



Peygamber
Efendimiz buyuruyor ki
“Mümin cana yakın kimsedir.
İnsanlarla yakınlık kurmayan ve
kendisiyle yakınlık kurulamayan
kimsede hayır yoktur.”

(İbn Hanbel, II, 400)



Gönül Dili

Kur'an, ailenin temeline meveddet ve rahmet kelimelerini yerleştirir. (Rûm, 30/21) Gönül dilinin sözlüğü aslında bu iki kelimedenden oluşur. Meveddet; sevgidir, muhabbettir, aşktır. Rahmet ise, merhamettir, şefkattir, nezakettir. Başından sonuna meveddeti yani gönlündeki sevgiyi seslendirebilmek ve en zor anlarda kalbindeki rahmetin sıcaklığını hissettirebilmek, gönül dilinin hâkim kılınmasına bağlıdır. Gönül dilinin hâkim olduğu bir yuvada, aile içi şiddetten bahsedilemez. Çünkü böyle bir ailenin içi dışı rahmet olur.

Gönül dilinin aile içinde nasıl kullanılacağını Peygamberimizden öğreniriz. *"Sizin en hayırlınız, ailesine karşı en iyi olanınızdır. Ben de, ailesine karşı en iyi olanıyım!"* (Tirmizî, Menâkıb, 63) diyen Rahmet Peygamberinin dilinden asla hakaret, küfür, beddua, lânet gibi kirli kelimeler dökülmez. Aksine şefkat ve hoşgörü onun dilinde adeta hayat bulur. Hz. Âişe'nin ifadesiyle *"O, kaba bir insan değildi. Çarşı ve pazarda bağırıp çağırmaz, kötülüğe kötülükle karşılık vermez, aksine affeder ve hoşgörülü davranırdı."* (Tirmizî, Birr ve sıla, 69)



Gönül dilini, İfk olayında yani Âişe annemize iftira atıldığında Peygamberimizin takındığı tavırda buluruz. Hanımının en zor ve sıkıntılı anında sabırla ve metanetle hareket eden, onunla iletişimi kesmeyen bir Peygamber, bize bu dilin en güzel örneğini sunar. O (s.a.s.), bırakın Hz. Âişe'yi incitmeyi ya da şiddet uygulamayı, o günlerde geçirdiği ağır hastalığı dikkate alarak iftira konusunu açmamıştır bile... Hz. Âişe, iffetine dil uzatıldığını ancak bir ay sonra yanındaki hizmetçisinden öğrenebilmiştir. (Buhârî, Şehâdât, 15)

Etrafındaki çocuklara “Yavrum” ya da “Evlâdım” diyerek söze başlayan, hizmetine koşturan küçük Medineliye “Enesçik” diye seslenen bir Peygamber... Tıpkı bilge bir kişi olan Lokman’ın (a.s), evladına “Yavrucuğum” diye seslenmesi (Lokman, 31/13-19), atamız İbrahim’in (a.s) ise bir evlat olarak babasına “Babacığım” diye hitap etmesi gibi... (Meryem, 19/42-48)



Gönül dilinin yer ettiği bir ailede rahmet
konuşur şiddet susar.

Gönül dilinin yer ettiği bir ailede sevgi
konuşur nefret susar.

Gönül dilinin yer ettiği bir ailede dostlar
konuşur düşmanlar susar.

Gönül dilinin yer ettiği bir ailede bilek
gücü değil yürek gücü konuşur.





Değer Dili

Aile, hem bir değerdir hem de değer kaynağıdır. İnsanlığın dürüstlük, adalet, merhamet gibi pek çok ortak değeri aileler vesilesiyle nesillere aktarılır. O halde değer dilini kullanmada, övgü ifadelerinde en cömert davranacağımız yer ailemizdir.

Evlerimiz için mesken ifadesini kullanırız. Mesken, “sükûnetin hâkim olduğu, huzur bulunan yer” anlamına gelir. İnsanın değer görmediği yerde huzur bulması mümkün olmadığına göre, evlerimizin mesken yani huzur yuvası olması, karşılıklı değer dilini canlı tutmaya bağlıdır.

Değer dili aidiyet duygusunun da temelidir. Kişi kendisini ancak değer gördüğü ve takdir edildiği yere ait hisseder. Fikirleri küçümseniyor, sözleri ve davranışları değersiz görülüyorsa, o ortamdan uzaklaşmak ister. O halde insanların aile bilincini geliştirmek, değer dilini kullanmalarını sağlamakla mümkündür. Bakın bu dil Peygamber Efendimizin (s.a.s.) hayatında nasıl somutlaşır:

En zor anlarında yanında olan eşi Hz. Hatice’yi, “kadınların en değerlilerinden biri” olarak methe-der Efendimiz. (Buhârî, Menâkıbu’l-Ensâr, 20) Vefatından yıllar sonra bile Hatice annemiz ayrı bir değerdir Peygamberimiz için. Onu vefayla yâd eder, onun dostlarına hediyeler gönderir ve bu durumu



kimi zaman kıskanıp *“Sanki dünyada Hatice’den başka kadın yok!”* (Buhârî, Nikâh, 108) diyen Hz. Âişe’ye, *“Bütün insanlar bana inanmazken o bana inandı. Herkes beni yalanlarken o doğruladı. İnsanlar yardımlarını benden esirgediklerinde o bana destek oldu.”* (İbn Hanbel, VI, 118) der.

Peygamber ailesinde bu değer ve takdir dilinin karşılıklı olduğunu görürüz. Vahyin geldiği ilk anlarda şaşırان ve korkan Peygamberimize Hz. Hatice şu eşsiz cümlelerle destek olur: *“Korkma, Allah’a yemin ederim ki, O seni hiçbir zaman utandırmaz. Çünkü sen akrabalarını gözetir, doğru konuşursun. Güçsüzlerin sıkıntılarını yüklenir, fakirin ihtiyacını karşılırsın. Misafire ikramda bulunur, musibete uğrayana yardım edersin.”* (Buhârî, Bed’ü’l-vahy, 1)

Yıllar sonra, *“Fâtıma benim bir parçamdır, onu üzen beni de üzer.”* (Buhârî, Nikâh, 109) diyen bir Peygamber örneğinde, babasının yanında çocuğun nasıl bir değere dönüştüğüne şahit oluruz. Dikkat çekici olan nokta, her baba gibi yavrusunu seven Peygamberimizin, bu sevgiyi dile getirmekten çekinmemesidir. Tıpkı torunu Hasan’ı kucaklayıp *“Allah’ım, ben bunu seviyorum, sen de sev!”* dediği gibi... (Müslim, Fedâilü’s-sahâbe, 56)



Vefat eden babasının arkasından “Rabbinin davetine icabet eden babacığım, Firdevs cennetine göç eden babacığım, Cebrail’e emanet ettiğimiz babacığım...” diye acısını dillendiren Hz. Fâtıma ise (Buhârî, Megâzî, 83) bir çocuğun gözünde babanın değerini öğretir bize.

Değer dili, “sen” demeyi bırakıp “biz”e ulaşmayı ve alışmayı gerektirir. Değersizlik, yetersizlik ve suçluluk duygusu oluşturan “sen” dilinin aksine, beraberliği, güven ve sadakati güçlendirir. Taraf olmayı, bir daha indirmemek üzere rafa kaldırmayı vurgular. Bu dilin olduğu yerde artık “senin annen” değil annemiz vardır. “Senin kardeşin” değil kardeşimiz vardır.

Değer dilinin hâkim olduğu ailede “sen” diye dışlama değil, “biz” diye kuşatma ve kucaklaşma vardır.

Değer dilinin hâkim olduğu ailede erkek-kız ayrımı gibi yüz kızartıcı bir suç hayat bulamaz.

Değer dilinin hâkim olduğu ailede herkes güzeldir, güzel görür, güzeli görür ve güzelleştirir.

Kısaca değer dili varsa, rekabet değil refakat vardır.



Peygamberimizin yanında büyüyen Enes (r.a) diyor ki, “Hz. Peygamber’e on yıl hizmet ettim. Beni bir kez bile ‘Öf!’, ‘Niye böyle yaptın?’ veya ‘Niçin şöyle yapmadın!’ diye azarlamadı.”

(Buhârî, Edeb, 39)



**Birbirimizi
anlayalım**

A young boy with short brown hair is sitting on a lush green lawn. He is wearing a blue and white horizontally striped t-shirt and olive green cargo shorts. He is looking down and slightly to his right. The background is a dense green hedge. A large, bold, white text overlay is positioned in the lower right corner of the image.

**Birbirimizle
anlaşalım**



Teşekkür Dili

Bir teşekkürü bile çok görmek belki de cimri-
liğin son noktasıdır! Bu yüzden “insanlara teşekkür
etmeyi bilmeyenin Allah’a da şükretmeyece-
ği” hakikati dökülür Efendimizin (s.a.s.) dilinden.
(Ebû Dâvûd, Edeb, 11)

“Sirkeden başka katık yok” diyen Âişe anne-
mize “Sirke ne güzel bir katıktır!” diyen Peygam-
ber Efendimiz (Müslim, Eşribe, 166) teşekkürün ve
şükrün bir başka boyutunu gösterir bize: Olma-
yanın hasretini çekmek değil, olanın hazzını ya-
şamak...

Peki, insanlar arasında teşekkürü en çok kim
hak eder?

Ana babamız hemen başta yerini alır. Çünkü
onlar bizim başımızın tacıdır.

Eşimiz geliverir ardından. Çünkü o, başucu-
muzdadır bir ömür.

Ve çocuklarımız. Çünkü başımızın ilacıdır
onlar.

Teşekkür dili, anne-babamızdan, eşimizden
ve çocuklarımızdan gördüğümüz en ufak bir iyi-
liğin ve güzelliğin, en küçük bir yardımın ve ikra-



mın kıymetini bilerek onlardan bir teşekkürü esirgememektir. Teşekkür edince, methedip takdir edince şımaracak sanırız. Oysa Sevgili Peygamberimiz bizi şöyle uyarır: *“Kendisine bir iyilikte bulunulan kişi, imkân bulduğu takdirde karşılığını versin. Bulamazsa o iyiliği yapana övgüde bulunsun. Çünkü bir iyiliği öven, şükran borcunu yerine getirmiş olur. İyiliği gizleyen ise nankörlük etmiş olur.”* (Tirmizî, Birr ve sıla, 87)

Teşekkür dilini ailede yerleştirmek için başkasında olanların değil, kendimizde olanların farkına varmak icap eder. Var olmanın ve var olanın en büyük zenginlik olduğunun şuuruna ermek gerekir. Yine Peygamberimizin tavsiyesiyle hep çokluğa değil yokluğa da bakıp nankörlükten sıyrılmak gerekir. (Buhârî, Rikâk, 30) Zira en tehlikeli körlük nankörlüktür.

Teşekkür dili varsa ailede,
yokluk değil bolluk vardır.

Teşekkür dili varsa ailede,
burukluk değil mutluluk vardır.

Teşekkür dili varsa ailede,
kusur değil gurur vardır.



Özür Dili

İnsan demek, hata demektir. Bir an için hata etme hakkınızın olmadığını veya ilk hatanızda en ağır cezayı aldığınızı düşünün. Bu durumda ne olacağını Allah (c.c) şöyle anlatır Kur'an'da: *“Eğer Allah işledikleri hatalardan dolayı insanları hemen cezalandırırsaydı yeryüzünde hiç kimse kalmazdı”* (Fâtır, 35/45) İnsanın bu noktada sorumluluğu nedir o halde? Yine Kur'an buna şöyle cevap verir: *“Cahilce girdiği günah bataklığından yol yakınen dönmek”* (Nisâ, 4/17)

Rabbimize karşı olduğu gibi, birbirimize karşı da hatalarımızın, yanlışlarımızın olması kaçınılmazdır. Nasıl Allah'tan hemen af talebinde bulunmamız gerekirse, birbirimizden de özür dlenmeliyiz.

Evet, özür dilemek değil, özür dlenmek. Yanlış yaparken ne kadar cesursak, tevbe ederken, özür dilerken de o kadar cesur olmalıyız. Özellikle hatayı işlediğimiz ortam yuvamız ise, özrü en çok hak edenler aile bireylerimizdir.

Özür dilemek hatalarımızı savunma gibi daha büyük bir hatadan bizi kurtarır. Özür dilemek savunmak için boşa harcayacağımız emeği, tamire harcamamızı sağlar.



**Özürlerimizin
özürlü ve özre
muhtaç olmaması
gerekir.**



Özür dilemek dargınlıkların uzamasına, küslüklerin gönülleri işgal etmesine, aile içinde kopmaların yaşanmasına engel olur.

Özür dilemek bir zayıflık olmadığı gibi, özür dileyeni zayıf görmemek ve özre af ile karşılık vermek de bir erdemdir. Zira Peygamberimizin ifadesiyle “*afta hata, cezada hata etmekten daha az zararlıdır.*” (Tirmizî, Hudûd, 2)

Özür dilini kullanırken eşimizi, çocuğumuzu, akrabamızı suçlamamaya özellikle dikkat etmeliyiz. Zira bir taraftan af dilerken bir taraftan da karşısındakini suçlayan özürler, baştan özürlü doğar ve tamire değil tahribe hizmet eder. Sağlıklı bir özürde, insan yaptığı hatayı itiraf etmeli, pişmanlığını dile getirip bir daha yapmamaya kararlı olduğunu söylemelidir.

Bir ailede özür dili hâkimse,
ayıplarla ve kayıplarla uğraşmaz.

Bir ailede özür dili hâkimse,
mazeret değil marifet üretilir.

Bir ailede özür dili hâkimse,
gaflar affedilir.

Bir ailede özür dili hâkimse,
laf değil af uzatılır.



Dua Dili

Dua anları en mahrem, en özel anlarımızdır. Bu kıymetli anlarımızda ailemize karşı çok da cömert olduğumuz söylenemez. Oysa Kur'an bize sık sık peygamberlerin dilinden aileleri için dökülen duaları hatırlatır.

İbrahim (a.s) Kâbe'yi yaparken ailesinin ve neslinin Müslüman olması için yalvarır. (Bakara, 2/128) *"Rabbim! Beni namaza devam eden bir kimse eyle. Soyumdan da böyle kimseler yarat. Rabbimiz! Duamı kabul eyle."* der. (İbrahim 14/40) Zekeriyya (a.s) tertemiz bir nesil talebiyle dua eder Allah'a. (Âl-i İmrân, 3/38)





Rahman'ın kulları *“Rabbimiz, bize eşlerimizden ve çocuklarımızdan göz aydınlığı olacak kimseler lütfeyle”* diye dua eder. (Furkân, 25/74) İnsan kırk yaşına geldiğinde kendisi, ebeveyni ve evlatları için şöyle yalvarır: *“Rabbim, bana ve anne babama verdiğin nimetlere şükretmemi, senin razı olacağın salih ameller işlememi nasip et. Neslimi de salih kimseler eyle.”* (Ahkâf, 46/15)





Ana babamızla oflayarak değil dua diliyle iletişim kurmamız gerektiği öğretilir Kur'an'da: *"Rabbim! Onlar beni küçükken nasıl koruyup gözettilerse sen de onlara öyle merhamet et."* (İsrâ, 17/24) Anne babamızın da ne kadar değerli bir dua hazinesine sahip olduklarını bilmelerini ister Peygamber Efendimiz: *"Üç çeşit duanın kabul edilmesinde şüphe yoktur: Haksızlığa uğrayan kimsenin duası, yolcunun duası ve anne babanın çocuklarına duası."* (Tirmizî, Birr ve sıla, 7)

Meleklerin duasında bile ailelerimiz unutulmaz: *"Rabbimiz! Onları da, babalarından, eşlerinden ve soylarından iyi olanları da, kendilerine vaad ettiğin Adn cennetlerine yerleştir."* (Mü'min, 40/8)

Peygamberimiz de ailesi için dua dilini kullanır. Örneğin her namazın son oturuşlarında okuduğumuz Allahümme Salli ve Bârik dualarında Peygamber Efendimizin ailesini de minnetle, şükranla anarız. (Buhârî, Enbiyâ, 10) Ailesini namazdaki duasında bile unutmayan bir peygamber vardır karşımızda. Yine O (s.a.s.) bir namazında şöyle dua eder: *"Allah'ım! Günahlarımı bağışla, evime genişlik ve huzur ver, rızkımı bereketlendir."* (İbn Hanbel, IV/63)





Ailesini yalnız bırakmamaya özen gösteren Sevgili Peygamberimizin dilinden şu dualar dökülür: *“Allah’ım! Ey Rabbimiz ve her şeyin Rabbi! Beni ve ailemi dünya ve âhirette her an sana ihlâsla bağlı kıl. Ey yücelik ve ikram sahibi!”* (Ebû Dâvûd, Tefrîu ebvâbi'l-vitr, 25)

Dua için özel bir günü ve anı beklemeye gerek yoktur. Bir yemek sofrasında, yatmadan önce, evden çıkarken, çocuğumuzu, eşimizi uğurlarken hep dua diliyle konuşmalıdır. Mesela Peygamberimiz (s.a.s.), yolculuğa çıkarken ettiği duasında ailesi için şu temennide bulunur: *“Allah’ım! Ailemin yanına kötü bir halde dönmekten veya döndüğümde ailemi kötü bir durumda bulmaktan sana sığınırım.”* (Müslim, Hac, 425)

Peygamber Efendimiz şöyle dua ederdi:
“Allah’ım! Senden dinim, dünyam, ailem ve malım hakkında af ve afiyet dilerim.”

(Ebû Dâvûd, Edeb, 100-101)



Kimi zaman kızgın anlarımızda eşimize ya da çocuğumuza karşı dilimize beddua dolanır. Dilimize dolanan bedduanın başımıza bela olarak dolanabileceğini hiç unutmamak gerekir. Sevgili Peygamberimizin uyarısı son derece etkileyicidir: *“Kendinize, çocuklarınıza, hizmetçilerinize ve mallarınıza beddua etmeyin. Olur ki, Allah Teâlâ’dan istenilenlerin geri çevrilmediği bir zamana rastlarsınız da Allah dilediğinizi kabul ediverir.”* (Ebû Dâvûd, Tefrîu ebvâbi'l-vitr, 27) Ailemizde mutluluk ve huzur zamanlarında olduğu gibi, öfke ve acı zamanlarında da dua dili devreye girmelidir.

Dua dilinin yer ettiği yuvalarda
beddua değil hep dua vardır.

Dua dilinin yer ettiği yuvalarda
lanet değil davet vardır.

Dua dilinin yer ettiği yuvalarda
bağırma değil çağırma vardır.

Dua dilinin yer ettiği yuvalarda
yakınma değil yalvarma vardır.

Kısaca duanın eksik olmadığı yuvalarda
Allah'ın kesintisiz rahmeti vardır.





Sükût Dili

İlk bakışta sükûtun dilinden bahsetmek çelişki gibi gelebilir. Ancak şairin “Elimde, sükûtun nabzını dinle / Dinle de gönlümü aliver gitsin!” dediği gibi, kulak veren için sükût bazen en güzel mesajı verir. Çünkü en güzel sözleri, gözler söyler. İşte bu yüzden ailede sağlıklı bir iletişim için önceki beş dilin kullanılmadığı anlarda, sükût dili konuşmaya başlamalıdır. Tıpkı Peygamberimizin tavsiyesinde olduğu gibi: *“Allah’a ve âhiret gününe inanan kişi, ya hayır söylesin ya da sussun.”* (Buhârî, Edeb, 31)





Bir hadiste kişinin, kontrolünü kaybettiği öfke anlarında susması tavsiye edilmektedir. (İbn Hanbel, I/239) Pişmanlık doğuracak ve aile huzurumuzu zedeleyecek sözler sarf etmekten susmak, konuşmak için doğru zamanı beklemek en akıllıca davranıştır. Kur'an'da, aile içinde konuşarak çözilemeyen durumlarda, akli başında akrabaların arabulucu olarak soruna el atmaları da tavsiye edilir. (Nisâ, 4/35) Dolayısıyla bir sorun hakkında konuşamıyorsak, susup konuşabileceğimiz ortamı kollamalı ya da bizim adımıza konuşabilecek olanları bulmalıyız.

Peygamber
Efendimiz diyor ki:
*“En kötü olanlarınızı
haber vereyim mi?
Onlar gevezelik edip ne
söylediğine dikkat
etmeden konuşanlardır.”*
(İbn Hanbel, II, 370)

Sana da başkalarına da / yetecek kadar sus ki Susuşun nara olsun / Konuşman çare olsun

Sükût dilinin kullanıldığı ailede
boş değil hoş konuşulur.

Sükût dilinin kullanıldığı ailede
en zor anlarda öfke kusulmaz susulur.

Sükût dilinin kullanıldığı ailede
akla gelen hemen ağza gelmez.



Sonuç

Ailenin selametini ve sağlıklı münasebetini sağlayacak olan iletişim dillerinin ortak noktasını merhamet oluşturur. Dolayısıyla ahlaklı bir insanın bütün söylem ve eylemlerinde, şiddet ve nefret dilinin yer bulmaması gerektiğini özellikle vurgulamak gerekir. Nitekim Peygamberimiz (s.a.s.) Hz. Âişe'yi uyarırken “Allah’ın bütün davranışlarda rıfk ile yani yumuşak ve anlayışla davranılmasından hoşlandığını” ifade eder. (Buhârî, Edeb, 35)





“Anlayıştan ve insaftan nasibi olmayanın bütün güzelliklerden mahrum kalacağı” (Ebû Dâvûd, Edeb, 10) şeklindeki hadisi de burada hatırlayalım. Özetle söylemek gerekirse, ailemizde kusursuz bir dil geliştirmek istiyorsak;

Köklü iletişim için GÖNÜL DİLİ

Sihhatli iletişim için DEĞER DİLİ

Devamlı iletişim için TEŞEKKÜR DİLİ

Yeniden iletişim için ÖZÜR DİLİ

Aşkın iletişim için DUA DİLİ

Her şeye rağmen iletişim için SÜKÛT DİLİ





Allah'ım!
Yuvamızda gönlümüzün
güzellikleriyle
konuşabilmeyi lütfeyle.
Birbirimizin değerine leke sürmekten
bizi ve dilimizi korusun.
Sahibimize şükretme, sahip
olduklarımıza da teşekkür etme bilinci ver.
Özür dilenme özürsüz olmaktan
hepimizi muhafaza eyle.
Duanın evimizi ve dilimizi mesken
tutmasını nasip eyle.
İnsanca konuşamadığımız anlarda
usulca susabilme şuuru ver.
Amin!